

SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VII, Nr. 224

Parasjat Wajjisjlach

14 Kislev 5768
23/24 november 2007

Overzicht Parasjat Wajjisjlach (Bereisjet 32:4-36:43)

Onderweg, terug naar huis, zendt Ja'akov engelachtige boodschappers vooruit om zich met zijn broer Esav te verzoenen. De boodschappers keren terug en vertellen dat Esav naar hen onderweg is met een leger van 400 man. Ja'akov verdeelt zijn kamp strategisch, bidt voor steun van Hasjem en zendt geschenken naar Esav om hem te vermurwen. Die nacht blijft Ja'akov alleen achter en worstelt met de beschermengel van Esav. Ja'akov komt als overwinnaar uit de strijd, maar is gewond geraakt aan een zenuw van zijn heupgewricht (daarom eten de Joden de grote heupzenuw van een kosjer dier niet). De engel vertelt hem dat hij voortaan Israël zal heten, om aan te duiden dat hij zowel van een mens (Lawan) als van een bovennatuurlijk wezen (de engel) gewonnen heeft. Ja'akov en Esav ontmoeten elkaar en verzoenen zich met elkaar, maar Ja'akov, die Esav toch niet helemaal vertrouwt, verwerpt diens aanbod om samen verder te reizen. Sjechem, een Kena'anitische prins ontvoert Ja'akov's dochter Dina en neemt haar met geweld. In ruil voor een huwelijk met Dina stellen de prins en zijn vader voor dat Ja'akov en zijn familie trouwt met de leden van de Kena'anitische stam en zo de voordelen genieten van hun rijkdom. Ja'akovs zonen leiden Sjechem en zijn vader om de tuin, door te suggereren dat zij akkoord gaan met het plan – echter, zo stellen zij, eerst moeten alle mannen van de stad besneden worden. Dina's broers Levi en Sjim'on gaan vervolgens de stad binnen en doden alle door de besnijdenis verzwakte mannen. Deze actie wordt gerechtvaardigd doordat de stad stil gezwegen heeft bij de ontvoering van hun zuster, waardoor iedereen medeplichtig is geworden. Hasjem geeft Ja'akov opdracht naar Beit-El te gaan en daar een altaar te bouwen. Devora, de voedster van zijn moeder Rivka, sterft en wordt begraven beneden Beit-El, onder een eik. Hasjem verschijnt opnieuw aan Ja'akov, zegent hem en verandert zijn naam in Jisraël – Israël. Onderweg moet Rachel bevallen en baart Benjamin, de 12de van de stammen van Israël. Zij sterft in het kraambed en wordt langs de weg bij Beit-Lechem begraven. Ja'akov bouwt een grafombe voor haar. Jitschak overlijdt op de leeftijd van 180 jaar en wordt door zijn beide zonen begraven. De parasja eindigt met de opsomming van Esavs nakomelingen.

*Met toestemming vrij vertaald uit Torah Weekly van Ohr Somayach in Jerusalem, Israel
©1998 Ohr Somayach International - All rights reserved.*

De Haftara voor Parasjat Wajjisjlach

De voorspelling van de val van Edom

Uit het Boek Owadja, 1:1-21. Het boek Owadja is een deel van het boek met de Twaalf Kleine Profeten.

Korte samenvatting van de inhoud van de Haftara van deze week:

Owadja heeft een profetie over Edom, de vijand van Israël. Hij voorspelt dat de volken van de wereld Edom de oorlog zullen verklaren. Ten gevolge van Edoms arrogantie zal het uiteindelijk een vernedering lijden, wanneer Hasjem Edom zal kleineren. Ten slotte zullen zijn vijanden Edom bedriegen, plunderen en leegroven. Edom zal in de val gelokt worden om ten oorlog te trekken, maar die zal het verliezen. Edoms land zal troosteloos verlaten achterblijven, omdat het Ja'akov tegenwerkte. Edom mishandelt zijn broedervolk Israel. Ten gevolge van de zonden van Edom, zal zijn straf uiteindelijk vergelding zijn. Edom zal maat voor maat terugbetaald worden voor zijn mishandeling van Israël. Ten slotte zal het Joodse volk worden verlost. Owadja spreekt over de overleving van het volk Israël en de toekomstige veroveringen. Israëls ballingen zullen terugkeren en de vroegere grenzen zullen hersteld worden. Hasjems Koninkrijk zal voor altijd gevestigd worden.

Het verband tussen de Haftara en de Parasja:

In de parasja, blijft Ja'akov gewond en hinkend achter als gevolg van zijn confrontatie met de beschermengel van zijn broer Esav. Zo zullen ook de nakomelingen van Esav, de Edomieten, ons volk zowel lichamelijk als geestelijk kwelen en verwonden. Echter, net zoals Ja'akov perfect uit deze gebeurtenis te voorschijn komt, zo zal dat ook gebeuren met het Joodse volk.

Rasji op Wajjisjlach

32. 4. Ja'akov zond afgezanten voor hem uit naar 'Esav, zijn broer, naar het land Sé'ir, naar het veld van Edom.

Rasji 4. **Ja'akov zond afgezanten** – Echte engelen.

5. Hij gaf hen opdracht om te zeggen: „Zo zullen jullie spreken tegen mijn heer, tegen 'Esav: ‘Dit heeft uw dienaar Ja'akov gezegd: Ik heb tijdelijk bij Lawan gewoond, en ik ben daar tot nu toe opgehouden.

Rasji 5. **Ik heb tijdelijk gewoond** – Ik ben geen vooraanstaand persoon geworden, maar een vreemdeling was ik er. Het is niet de moeite waard voor jou om mij te haten vanwege de zegen van je vader waarmee hij mij gezegend heeft, toen hij zei: *wees een heerser over je broeders* (Gen. 27:29), het is niet uitgekomen. (Een andere verklaring: het Hebreeuwse woord voor *ik heb tijdelijk gewoond* - *garti* - heeft als getalswaarde 613 [*Gimmel* = 3 + *Reesj* = 200 + *Tav* = 400 + *joed* = 10], dat wil zeggen, ik verbleef wel bij de slechte Lawan, maar ik bleef toch de 613 mitswot houden en ik heb niet van zijn slechte gewoonten geleerd.)

6. Ik heb er ossen, ezels en kleinvee verworven, en slaven en slavinnen, en nu zend ik om het mijn heer mede te delen, om gunst te verkrijgen in uw ogen.’ ”

Rasji 6. **Ik heb er ossen en ezels verworven** – Vader zei tegen mij [in zijn zegen in Gen. 27:28]: *van de dauw van de hemel en van het vette der aarde*; welnu, dit alles hier, [deze ossen en ezels] komt niet uit de hemel, noch uit de aarde [dus de zegen werd niet vervuld]. **Ossen en ezels** – [Er staat in het hebreuws: *een os en een ezel*] Het is de gewoonte om van vele ossen te zeggen: een *os* [zoals: het gedierte, het geboomte, enz. en ook: vijf gulden en niet: vijf guldens]. **En nu zend ik om het mijn heer mede te delen** – Om u mede te delen dat ik gekomen ben **om gunst te verkrijgen in uw ogen** – dat ik u vreedzaam gezind ben en uw vriendschap zoek.

7. Toen de afgezanten terugkwamen bij Ja'akov zeiden ze: „Wij zijn bij uw broer 'Esav geweest en hij komt ook u tegemoet, en er zijn 400 mannen bij hem.”

Rasji 7. **Wij zijn bij uw broer 'Esav geweest** – Van wie u gezegd heeft: hij is mijn broer, maar hij gedraagt zich tegen u als 'Esav de booswicht, die u nog steeds haat.

8. Nu werd Ja'akov erg bang en het benauwde hem zeer en hij splitste het volk dat bij hem was en het kleinvee en de runderen en kamelen in twee kampen.

Rasji 8. **Hij werd bang en het benauwde hem** – Hij was bang dat hij gedood zou worden en hij vreesde dat hij misschien anderen ['Esav en zijn makkers] zou moeten doden.

9. Want hij zei: „Als 'Esav naar het ene kamp komt en het verslaat, dan kan het kamp dat overblijft nog ontkomen.”

Rasji 9. **Dan kan het kamp dat overblijft nog ontkomen** – Ondanks hem, want ik zal met hem strijden. Hij bereidde zich voor op drie manieren: met een geschenk, met gebed en met oorlog. Met een geschenk, zoals er staat [in vers 32]: *het geschenk ging voor hem uit*. Door middel van gebed, want er staat: *En Ja'akov zei: G-d van mijn vader Awraham*, enz. Op oorlog, zoals er hier staat: *Dan kan het kamp dat overblijft nog ontkomen*.

10. Toen zei Ja'akov: „G-d van mijn vader Awraham en G-d van mijn vader Jitschak, HASJEM, Die tegen mij gezegd heeft: ‘Keer terug naar je land en naar je geboorteplaats, en Ik zal zorgen dat het je goed gaat’,

Rasji 10. **De G-d van mijn vader Jitschak** – En elders [Gen. 31:42] zegt hij: *De door Jitschak gevreesde*. En nog iets, waarom noemt hij ook nog de bijzondere Naam [HASJEM]? Het was toch voldoende geweest als er geschreven was: *Die tegen mij gezegd heeft: keer terug naar je land*. Maar op deze manier zei Ja'akov tegen de Heilige, gezegend is Hij: Twee beloften heeft U mij gedaan, één bij mijn vertrek uit mijn vaders huis, uit Beër Sjewa', toen U zei [in Gen. 28:13]: *Ik ben HASJEM, de G-d van je vader Awraham en de G-d van Jitschak* en U heeft tegen mij gezegd [in Gen. 28:15]: *en Ik zal overal waar je gaat over je waken*. En in het huis van Lawan heeft U tegen mij gezegd [Gen. 31:3]: *Keer terug naar het land van je vaderen en naar je geboorteplaats, en Ik zal met jou zijn*. En daar [met die twee beloften] heeft U zich aan mij geopenbaard alleen met de bijzondere naam, want er staat [in Gen 31:3]: *De Eeuwige zei tegen Ja'akov: keer terug*, enz. En met deze twee beloften kom ik nu bij U terug.

11. ik ben gering geworden door al Uw weldaden en door al Uw getrouwheid die U Uw dienaar bewezen heeft, want met mijn stok ben ik deze Jordaan overgestoken, en nu besta ik zelfs uit twee kampen.

Rasji 11. **Ik ben gering geworden door al Uw weldaden** – Mijn recht op beloning is verminderd door Uw liefdadigheden en de trouw die U mij bewezen heeft. Daarom ben ik bang dat, sinds U mij beloften hebt gedaan, ik het voor mijzelf bedorven heb door te zondigen en dat ik daardoor zal worden overgeleverd in de handen van 'Esav. **En voor al Uw getrouwheid** – De bevestiging van Uw woorden, dat U al Uw beloften aan mij getrouw bent geweest. **Want met mijn stok** – Ik had geen zilver noch goud bij mij, en geen vee, alleen mijn stok. En de Midrasj vertelt: hij zetten zijn stok in de Jordaan en die werd daarop gespleten [dus men moet hier vertalen niet *met mijn stok* maar: *door mijn stok*].

12. Redt mij toch uit de handen van mijn broer 'Esav, want ik vrees hem, dat hij zal komen en de moeders met hun kinderen zal neerslaan.

Rasji 12. **Uit de handen van mijn broer 'Esav** – Uit de handen van 'Esav, die zich niet tegenover mij gedraagt als een broer, maar als 'Esav, de booswicht.

Inzicht in Wajjisjlach

Met kracht en met vriendschap

Door Rabbi Aba Wagensberg

In de parasja van deze week keert Jaäkov terug naar huis na een afwezigheid van 22 jaar en onderweg ontmoet hij zijn broer, Esav. Jaäkov bereid zich op drie manieren voor op deze mogelijk gevaarlijke ontmoeting: hij bidt tot G-d; hij verdeelt zijn familie in twee kampen (voor het geval dat het tot een gevecht komt); en hij stuurt geschenken naar zijn broer vooruit.

Onze mystieke traditie leert dat Esav de personificatie is van de *jetser hara* – de slechte, primitieve neigingen, driften – in deze wereld. Daarom bereidt Jaäkov zich op een dieper niveau niet alleen maar op een ontmoeting met Esav, maar maakt hij zich klaar voor de strijd met de *jetser hara*.

Jaäkov bidt tot G-d: „Alstublieft, redt mij uit de handen van mijn broer, uit de handen van Esav” (*Ber.* 32:12). Waarom gebruikt Jaäkov deze dubbele taal? Hij heeft maar één broer en er is maar één Esav. Elk van beide beschrijvingen zou voldoende zijn geweest.

De Kedoeshat Levi¹ en de Ben Iesj Chai vatten deze schijnbare overbodigheid allebei op als een aanwijzing voor twee verschillende benaderingen door de *jetser hara*.

Eén benadering door de *jetser hara* is om rechtstreeks en openlijk aan te vallen en te trachten ons te verhinderen om G-ds wil uit te voeren. Deze benadering wordt ‘Esav’ genoemd – het openlijke gebruik van kracht, om ons te verhinderen Jodendom in de praktijk te brengen.

Maar de *jetser hara* kan ons ook treffen door onze waakzaamheid te laten verslappen. Deze subtielere benadering is wat Jaäkov ‘mijn broer’ noemt. Soms vallen vreemde naties ons openlijk met hun leger aan en soms vallen andere landen ons niet openlijk aan, maar trachten bevriend met ons te worden en ons te overtuigen dat zij aan onze kant staan [zolang wij ons maar niet verdedigen tegen de openlijke aanvallen van Esav]. Historisch gezien heeft dit hetzelfde effect als het gebruik van geweld. Wanneer we ons op ons gemak en comfortabel voelen in een niet-Joodse omgeving, begint de duidelijkheid van wat G-d van ons wil te vervagen en zijn wij ontvankelijk om ons geloof op te geven.

Met deze gedachte in het achterhoofd kunnen wij inzien dat het vers helemaal geen overbodige woorden gebruikt. Wanneer Jaäkov vraagt om beschermd te worden tegen „de hand van mijn broer en de hand van Esav,” vraagt hij om twee soorten bescherming. Hij vraagt om de kracht om de verleiding van valse broederschap en camaraderie („mijn broer”) te weerstaan, zowel als de mogelijkheid om zichzelf tegen een openlijke fysieke aanval van „Esav” te verdedigen.

Mogen we allen gezegend worden met begrip en inzicht, zodat wij niet door geweld, noch door verleiding en valse vriendschap van ons Jodendom afdwalen.

¹ Door Rabbi Levi Jitschak van Berditchev

Ben Iesj Chai

Josef Chaim van Bagdad, auteur van *Ben Iesj Chai*

Josef Chaim (1832 - 1909) was een leidende *Chacham* (Sefardische Rabbijn), autoriteit in de Joodse wet (Halacha) and Kabbalist. Hij is het best bekend als auteur van het halachische werk **Ben Iesj Chai** („Zoon van de Levende Mens”), onder welke titel hij ook bekend is.

Chacham Josef Chaim werd geboren in Bagdad, waar zijn vader, Chacham Mosjé Chaim, actief leider van de Joodse gemeenschap was.

De talenten van Josef Chaim kwamen al op jeugdige leeftijd aan het licht, toen hij op 14-jarige leeftijd een anonieme responsum samenstelde.

De meeste tijd van zijn kinderjaren bracht hij door in de bibliotheek van zijn vader. Toen hij tien jaar was verliet hij de school en begon te leren bij zijn oom, David Chai Nissim.

Toen hij 25 jaar was, overleed zijn vader en de Joden van Bagdad vroegen hem, ondanks zijn jeugdige leeftijd, zijn vader als leider van de Joodse gemeenschap op te volgen. Hij werd algemeen in het hele Midden Oosten geaccepteerd als een autoriteit op het gebied van de Joodse wet en zijn beslissingen werden beschouwd als van religieus wettelijke betekenis, zelfs buiten Sefardische kringen.

Hij werd begraven in Bagdad, hoewel er ook een graf in Jeruzalem is, waarin hij zou liggen.

De Ben Iesj Chai is een standaard werk in Sefardische huizen en is daar ongeveer wat de Kitsoer Sjoelchan Aroech voor Asjkenaziem is. Dankzij de populariteit van het werk staat Josef Chaim ook algemeen bekend als Ben Iesj Chai. Het boek is een collectie van zijn wekelijkse toespraken over de parasja van de week. Ieder hoofdstuk begint met een mystieke discussie en een verklaring van het verband met een bepaalde halacha, waarna een uitgebreidere behandeling van die halacha komt.

Hij schreef meer dan dertig andere werken.

Chassidisch Inzicht in Parasjat Wajjisjlach

Door Zvi Akiva Fleisher

„Ik heb tijdelijk bij Lavan gewoond” (*Ber.* 32:5). – Schrijft *Rasji* „Ik bleef toch de 613 mitswot houden.”

Waarom is dit relevant voor Esav? Rivka had Jaäkov verteld dat Esav gezegd had: „De dagen van rouw over mijn vader zullen naderen” (27:41). De commentatoren verklaren dat Esav zich realiseerde dat Jaäkofs verdiensten van Tora en mitswot hem zouden beschermen tegen Esav. Esav ging er van uit dat als Jitschak zou overlijden en als Jaäkov geen Tora meer zou studeren, hij zou aanvallen, want dan zou Jaäkov niet voldoende verdiensten meer hebben om hem te weerstaan. Daarom zond Jaäkov de volgende boodschap naar Esav: „Denk niet dat gedurende mijn vele jaren bij Lavan ik ben afgedaald. Ik houd mij nog steeds aan de 613 mitswot. Begin dus geen moeilijkheden met me!”

Rasji vervolgt: „En ik heb niet van zijn slechte gewoonten geleerd.” We zouden daar als een vervolg van zijn zojuist vermelde inzicht aan de woorden van *Rasji* kunnen toevoegen: „Je zou kunnen denken dat hoewel ik rechtvaardig ben en alle 613 mitswot houd, je toch nog macht over mij kunt hebben. In onze vroegere jaren was ik rechtvaardig door het juiste pad te kiezen. Nu dat ik ben blootgesteld aan de slechte Lavan, zou je misschien ten onrechte denken dat ik alleen maar rechtvaardig ben doordat ik aangespoord ben om goede daden te doen bij het zien van zijn weerzinwekkend gedrag, en dat is een lagere vorm van rechtvaardigheid [zoals de commentatoren verklaren: „Er zijn er die het tot zijn schande verklaren” (*Rasji* op *Bereisjiet* 6:9 over Noach)]. Ik kan je vertellen dat ik mijzelf rechtvaardig gemaakt heb en dat ik dat niet gedaan heb omdat ik terugdeinsde van zijn negatief gedrag.”

„U hebt immers gezegd: Ik zal heel goed voor je zijn” (32:13). Ik wil niet alleen maar de ontvanger van het goede zijn, omdat het plezierig is iets goeds te krijgen. Ik wil alleen de vervulling van Uw woorden (*Sfat Emet*).

„En Jaäkov bleef alleen achter” (32:25). De Gemara (*Choelien* 91) zegt dat hij terugkeerde om kleine voorwerpen op te halen. De *Ari z”l* legt uit dat hoewel ze onbelangrijk lijken, zij in feite van grote betekenis zijn. De fysieke voorwerpen die Hasjem aan iemand ter beschikking stelt, zijn het medium waarmee hij Hasjem moet dienen. Men heeft geen recht om ze door zijn vingers te laten glippen. We kunnen deze gedachte zeker doortrekken tot de eigenschappen die Hasjem iemand geeft. Hij moet die wijs gebruiken in de dienst van Hasjem en ze niet verspillen of misbruiken (*Chidoesjei HaRim*).

„En hij kuste hem” (33:4). *Rasji* verklaart: „Rabbi Sjimon bar Jochai heeft gezegd: het is een vaststaande traditie dat het zeker is dat Esav Jaäkov haatte.” Rabbi Sjimon zoekt altijd naar de reden achter een mitswa en zijn parameters. Hier zegt hij dat het eenvoudig een vaststaande traditie, een halacha is. Zoek niet voor redenen voor deze haat, om dan te zeggen: „Als we dit gedaan hadden of dat, dan zou hij ons niet haten.” [Want ook als we dat gedaan hadden, zou hij ons haten, want zijn haat is irreëel] (*R. Menachem Zemba Hj”d*).

„Daarop zei Esav: „*Jeesj li rav* – Ik heb een overvloed.” (33:9) Maar het woord *rav* betekent behalve ‘veel’ ook ‘Rabbijn’. Dus Esav zei: „Ik heb mijn Rabbijn in mijn zak. Wanneer ik voor de uiterlijke schijn me rechtvaardig gedraag en een Rabbijn nodig heb om mij te helpen, dan gebruik ik alleen een rabbijn die ‘*li*’ – ‘voor mij’ van nut is.”

„Reinigen jullie je en verwissel van kleren.” (35:2). Zij stonden op het punt om Hasjem te danken bij het altaar. Hieraan kunnen we zien dat men verplicht is zijn lichaam te reinigen en schone kleren aan te trekken wanneer men bidt op een vaste plaats (van heiligheid) (*Ibn Ezra*).

MISJNA VAN DE WEEK

Berachot

Hoofdstuk 5, Misjna 4

Wie voor de Ark staat¹, zegt geen *amein* op wat de *Kohaniem* zeggen², om verwarring [te voorkomen]³. Wanneer er geen *Kohen* aanwezig is, buiten hem⁴, heft hij niet zijn handen⁵ op. Maar als hij zeker is⁶ dat hij zijn handen kan opheffen, en daarna weer kan terugkeren tot zijn *tefilla* dan is het toegestaan.

Aantekeningen

1. De *chazan*.
2. **Zegt geen *amein* op wat de *Kohaniem* zeggen** [De misjna heeft het hier over de priesterzegen – de *birkat kohaniem*]: Dan moet hij geen *amein* zeggen na iedere beracha, zoals de gemeente zegt (RAV).
3. **Om verwarring [te voorkomen]**: Opdat hij niet in de war raakt en zich daardoor zou vergissen, want de leider van de gemeente moet iedere beracha woord voor woord voorzeggen [aan de *Kohaniem*] en als hij daarna *amein* moet zeggen, kan hij zich niet concentreren en terugkeren tot zijn *tefilla*, om de volgende beracha te zeggen (RAV).
4. Wanneer de *chazan* zelf een *Kohen* is.
5. **Heft hij zijn handen niet op** [om de gemeente de priesterzegen te geven], om te voorkomen dat hij zich niet zal concentreren en niet kan terugkeren naar zijn *tefilla* – *sim sjalom* – omdat zijn gedachten nog verward zijn wegens vrees voor de gemeente (RAV).
6. **Maar als hij zeker is**: D.w.z. dat hij niet in de war zal zijn uit vrees voor de gemeente [dan mag hij de *birkat kohaniem* zeggen] (RAV).

HALACHA

De **Kitsoer Sjoelchan Aroech**, hoofdstuk 100, par. 8 schrijft:

Wanneer [de *Kohaniem*] de *doechan* [het platform voor de Ark] opgaan, blijven zij daar staan met hun gezicht gekeerd naar de Ark, die aan de oostzijde staat en daar zeggen zij *Modiem de Rabbanan* [het gebed dat de Geleerden hebben ingesteld en dat de gemeente moet zeggen wanneer de *chazzan Modiem* zegt bij de herhaling van *Sjemoné 'Esré*] samen met de gemeente. Daarna zeggen zij „Moge het Uw wil zijn Hasjem, onze G-d, dat de zegening die U ons geboden heeft om daarmee het hele volk Israël te zegenen, een perfecte zegen zal zijn, dat er geen enkel obstakel voor zal zijn, noch enige ongerechtigheid, van nu af tot in de eeuwigheid”. Zij moeten dit gebed zodanig uitrekken totdat zij het gelijktijdig eindigen met de *chazzan* wanneer die zegt: „*oelecha naè lehodot*”, zodat, wanneer de gemeente „*amein*” antwoordt [op de beracha *Modiem* van de *Chazzan*] dat ook geldt voor dit gebed. Daarna zegt de *chazzan*: „*Elokeinoe WeElokei Awoteinoe*”, enz. op zachtere toon, en wanneer hij het woord „*Kohaniem*” uitspreekt, roept hij dat met luide stem. Daarmee roept hij de *Kohaniem* op om hun beracha te zeggen. En hij vervolgt weer op zachte toon: „*Am Kedosjècha kaämoer*”.¹ Nadat de *chazzan* de *Kohaniem* geroepen heeft, zeggen zij gezamenlijk: „Gezegend bent U, Hasjem, Koning van de wereld, die ons gewijd heeft met de heiligheid van Aharon”, en op dat moment draaien zij zich om met hun gezicht naar het volk en beëindigen de beracha met: „en Die ons geboden heeft het volk Israël te zegenen met liefde”. Daarop antwoordt men „*Amein*”, maar de *chazzan* zegt geen *amein* omdat dat een onderbreking zou vormen [van zijn herhaling van de *Sjemoné 'Esré*].

12. De *chazzan* leest de priester zegen woord voor woord voor aan de *Kohaniem*, en zij herhalen ieder woord, totdat zij het eerste vers beëindigd hebben, waarop het publiek antwoordt met „*Amein*”. Zo ook na vers twee en drie. De *Chazzan* leest het niet uit zijn hoofd voor, maar uit een *siddoer*, opdat hij zich niet zal vergissen. Ook hij kan „*Amein*” zeggen achter ieder vers en dat vormt geen onderbreking, want het is ten behoeve van de *tefilla*.²

Aantekeningen

1. Niet overal zegt de *chazzan* deze zin. In sommige gemeenten zegt hij dat niet, maar roept alleen met luide stem „*Kohaniem*” en in andere gemeentes roept iemand anders dat. Wanneer er echter slechts één *Kohen* opkomt, zegt de *chazzan* dit zinnetje niet en wordt er ook geen „*Kohaniem*” geroepen.
2. Dit lijkt strijdig met wat de Misjna hierboven zegt. Echter in de tijd van de Misjna waren er geen *siddoeriem* en moest de *chazzan* alles uit zijn hoofd zeggen, methet gevolg dat hij makkelijk in de war zou komen, als hij ook nog „*Amein*” moest antwoorden. Daar dit gevaar echter niet bestaat met een *siddoer* kan de *chazzan* rustig „*Amein*” antwoorden.

Aantekeningen op de Talmoed Berachot Daf 33a

Uit Meorot HaDaf HaYomi, Vol. 305 van Kollel Chassidei Sochatov, Bnei Brak

Wanneer wordt een beracha als een *beracha lewatela* (nutteloze beracha) beschouwd?

Wanneer Reoeween een beracha zegt voor een appel die hij van plan is te eten, maar de appel valt nog voordat hij de eerste hap genomen heeft in het zand, zodat hij nu oneetbaar geworden is, was dat dan een *beracha lewatela*?

Wat maakt het uit of wij de beracha een *beracha lewatela* noemen? Wanneer Reoeween en Sjim'on allebei een appel willen eten, en Reoeween zegt daarvoor een beracha, dan mag Sjim'on normaliter daar *Amein* op antwoorden en zijn appel opeten, zonder zelf de beracha te zeggen. Maar als Reoeweens beracha nutteloos was, mag Sjim'on daar niet op vertrouwen en mag hij zijn appel niet eten, zonder daar zelf een beracha voor te zeggen.

Beschouwen wij het bovengenoemde geval een *beracha lewatela*? Toen de beracha gezegd werd, was hij legitiem. Pas daarna liet Reoeween zijn appel vallen waardoor de beracha zijn kracht verloor. Misschien dat daarom een beracha die terecht gezegd werd, niet retroactief een *beracha lewatela* wordt. In dat geval mag Sjim'on vertrouwen op de beracha van Reoeween en zijn appel eten. Dit probleem is het onderwerp van discussie van latere *poskiem*.

De *Mageen Awraham* (209:5 en 213:7) beslist dat Sjim'on zich mag verlaten op de beracha van Reoeween. Daar Reoeween de beracha terecht gezegd heeft en de appel alleen maar per ongeluk liet vallen, is de beracha nog steeds geldig voor Sjim'on. Zo beslist ook de *Misjna Beroera* (213:15).

De *Chazon Iesj* past onze discussie over een retroactieve nietigheid van een beracha toe op een *kiddoesjien* die geen effect had. Als een man aan een vrouw een ring geeft voor *kiddoesjien* en wanneer de juiste berachot gezegd worden onder de *choepa*, en door bepaalde omstandigheden wordt de *Kiddoesjien* retroactief geannuleerd, worden de berachot nu retroactief *berachot lewatala*? De *Chazon Iesj* beslist (E.H. 63:23) dat zij niet *berachot lewatala* worden, gebaseerd op de volgende veronderstelling: „Eigenlijk zou een mens de hele dag Hasjem moeten loven, maar... onze Geleerden hebben daar grenzen aan gesteld en bepaald wanneer men een beracha mag zeggen, gebaseerd op die omstandigheden, waarin een mens zich meer Hasjems goedheid realiseert. Wanneer zich zo'n situatie voordoet, mag men een beracha zeggen en de beracha wordt dan niet ongeldig als de omstandigheden later veranderen.”